

Landbrukets kvinner vegrer seg for å få barn

Vi i Bondelaget blir ofte kontaktet av gardbrukere i ekstra sårbare situasjoner. Et eksempel er kvinnelige bønder som ønsker seg barn. De vegrer seg for svangerskap fordi de frykter at det vil gå hardt ut over økonomi, dyrevelferd og drifta på garden. Andre eksempel er sjukemeldte bønder som bekymrer seg for om de får stelt dyra og garden skikkelig. De har ikke råd til å leie inn avløser.

Dersom bonden skal produsere mat rundt om i landet vårt, må økonomien i landbruket generelt bli bedre. Da vil inntekta fra garden gi bedre grunnlag for å lønne avløser. Samtidig må man styrke landbrukets velferdsordninger ved sjukdom og fødsel. Bedre ordninger vil hjelpe på både rekruttering til landbruket og evnen til å stå i bondeyrket over tid.

Dagsatsen er for lav i forhold til arbeidsmengden

I utgangspunktet skal bøndene få utbetalt sykepenger og foreldrepenger fra NAV, men det betinger at de har en viss skattbar inntekt å vise til. Bønder som har lavere årsinntekt enn 6G, vil stort sett ha nytte av å søke på refusjonsordningen «Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel.» Men dagsatsen er per i dag på 1670 kr. Det er altfor lite til å dekke utgifter til avløser i 7,5 timer, samtidig som en arbeidsdag på garden ofte varer lenger enn som så.

Min kollega Sofie fortalte at da hun var ute i foreldrepermisjon, fikk hun tak i en avløser som lærte fort og kunne jobbe mye. Men da hun hadde brukt opp dagsatsen på 1670 kr, var bare 1/3 av jobben gjort. Hun var heldig som hadde samboer og familie som stilte opp. Det kan ikke være rett at bondens familie skal drive dugnad for at drifta på garden skal kunne fortsette. Dagsatsen må økes kraftig, slik at den kan dekke de reelle kostnadene til innleid arbeidskraft.

Vanskelig for bønder som har ekstraarbeid utenom garden

Hele 70 % av bøndene i landet vårt har annet arbeid i tillegg til gardsbruket. Hvis bøndene med lønnsinntekt utenom garden blir sjuke eller får barn, blir lønna eller sjukepengene fra den andre jobben trukket fra dagsatsen på 1670 kr. Det betyr at de får dekket en enda mindre del av avløserutgiftene enn det heltidsbøndene får. Kollega Kjersti tok på seg halv stilling som nattevakt på sjukehuset for å kompensere for den lave inntjeninga på garden. Hun var gravid, og da hun skulle ha foreldrepermisjon ble dagsatsen hennes redusert tilsvarende det hun hadde tjent på nattevaktene. Denne regelen må endres, slik at de som jobber ekstra ikke blir straffet for det når de skal leie inn arbeidshjelp på garden.

Det finnes flere andre eksempel på tiltak som kan forenkle og forbedre ordningen for avløsning ved sjukdom og fødsel.

Forventninger til jordbruksforhandlingene

Bønder som skal ha barn eller har utfordringer med helsen, må føle trygghet rundt gardens økonomi. Vi som samfunn må bidra til dette gjennom bedre ordninger for avløsning. Det er viktig, ikke minst for å sikre god dyrevelferd og å holde matproduksjonen på bruket i gang.

Jordbruksoppgjøret må føre til en ordning som gir god støtte ved sjukdom og fødsel for bonden, dyra og matproduksjonen.

Anna Håland Berget

Nestleder i Møre og Romsdal Bondelag.

Medlem i Norges Bondelag si arbeidsgruppe for velferdsordninger.